

Visuele werkvormen voor een kinderschouw

Wil jij samen met kinderen onderzoek doen naar wat zij vinden van de (zorg)locatie waar ze wonen? Bekijk dan dit gidsje met vooral visuele voorbeeldwerkvormen die je als ervaren onderzoeker of kinderbegeleider kan inzetten. Het is participatief actie-onderzoek, dus het doel is dat de organisatie ervan leert en dat de omstandigheden van de kinderen zichtbaar en rechtstreeks worden verbeterd.

Introductie

Stichting Alexander heeft op een aantal zorglocaties waar kinderen en ouders tijdelijk samen verblijven, samen met kinderen onderzocht hoe de kinderen de locaties ervaren, zowel in fysieke als sociale zin. Denk aan:

- Het tekenen van leuke en minder leuke dingen in de locatie;
- Het samen – op een flipover – tekenen en beschrijven maken waar de perfecte medewerker aan voldoet (hoofd, hart, handen).

Door kinderen op een andere manier naar hun omgeving te laten kijken en dat visueel inzichtelijk te maken, komen zij tot verrassende conclusies. De resultaten zijn samen met de kinderen gepresenteerd aan ouders, medewerkers en de directie van de locaties. Met de adviezen van de kinderen zijn de ouders, medewerkers en directie aan de slag gegaan.

De werkwijze komt voort uit **participatief actieonderzoek**. Dit heeft 3 doelen:

1. Educatie: kinderen leren onderzoek doen, hun mening geven en adviezen bedenken;
2. Kennis: het onderzoek levert kennis en inzichten op die op andere manieren misschien moeilijker te vinden zouden zijn;
3. Invloed: het onderzoek draagt rechtstreeks bij aan het verbeteren van de omstandigheden van de deelnemers omdat de locatie zich committeert aan het opvolgen van en informeren over adviezen.

Dit document is een korte beschrijving van **activiteiten** die medewerkers van Stichting Alexander samen met pedagogisch medewerkers van de zorglocaties hebben uitgevoerd. Per locatie zijn 4 bijeenkomsten van ongeveer 2,5 uur gehouden, met voldoende ruimte voor gezelligheid en tussendoor een versnapering en wat te drinken. Per locatie werd een specifieke invulling qua werkvormen samengesteld, afhankelijk van de beschikbare tijd en samenstelling van de groep kinderen.

Een goede begeleider van participatief onderzoek (ook wel een facilitator genoemd) ontwerpt en begeleidt een proces en past dit aan als dat nodig is. De facilitator zorgt ervoor dat deelnemers zich op een veilige manier kunnen uiten en kunnen leren en stemt af met andere belangrijke partners zoals pedagogisch medewerkers en directie. Er zijn trainingen om te leren faciliteren. Stichting Alexander verzorgt deze op maat. Neem daarvoor contact op met info@st-alexander.nl.

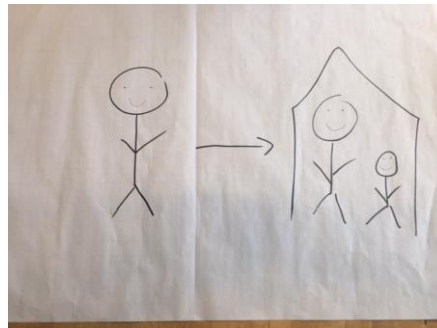
Belangrijk is dat de facilitator aandacht heeft voor de **ethische** kant van participatief onderzoek, zoals:

- De kinderen (en bij 16- hun ouders) goed informeren over het doel en de opzet van het onderzoek zodat ze begrijpen waar ze aan meedoen;
- De kinderen vertellen dat ze vrijwillig mee kunnen doen en dus ook kunnen stoppen als ze het om wat voor reden dan ook niet meer leuk/fijn/interessant vinden;
- Voortdurend aandacht hebben voor groepsdynamiek en veiligheid, en daar ook concrete vorm aan geven;
- Organiseren van achterwacht voor de kinderen: een persoon die beschikbaar is voor de kinderen na afloop van de bijeenkomsten voor een luisterend oor of het oppakken van urgente/kwetsbare zaken die in de bijeenkomsten naar boven zijn gekomen.
- Regelmatig evalueren en aanpassen indien gewenst/noodzakelijk.

Vier typen activiteiten staan in dit document:

1. Activiteiten om samen met de kinderen te onderzoeken wat zij van de locatie vinden, zowel de fysieke plek als de begeleiding;
2. activiteiten voor het samen analyseren en presenteren van de resultaten;
3. activiteiten voor het op een veilige wijze begeleiden van de groep;
4. kleine speelse activiteiten die extra energie en afwisseling brengen (energizers).

Deze activiteiten zijn niet bedacht door Stichting Alexander, maar maken deel uit van een groot reservoir aan activiteiten die binnen participatief actieonderzoek gangbaar zijn.

Activiteiten om met kinderen te onderzoeken wat ze van de zorglocatie vinden

Fysiek

Doel: inzicht krijgen in wat kinderen belangrijk vinden op de zorglocatie (= fysiek)

Werkvorm	Uitleg
Huis bouwen van play maïs	We bouwen de ideale zorglocatie: - Wat moet er in staan? - Hoe ziet het eruit? - Hoe moet dat voelen? Materiaal: - Mais - Gele huishouddoekjes, kleine lapjes van knippen - Schoteltjes met lapje en water - Schaar
Poppetjes door het huis	Met poppetjes lopen we door het geknutselde huis, wat kom je tegen, wat valt op, waarom is het hier fijn?
Kijkdoos	We stoppen in de kijkdoos wat we ook graag zouden willen in de zorglocatie
Tekenen	We tekenen de zorglocatie: - Wie zijn daar allemaal? - Wat doen die mensen? - Hoe doen ze dat? - Wat staat er allemaal?
Associatie kaarten	Pak een kaart die past bij een fijn huis/ fijne zorglocatie: - Waarom heb je die gekozen? - Wat vond je leuk/fijn aan die kaart? - Zou daar een plekje voor kunnen zijn in de zorglocatie? Waar? Etc.
Foto's maken	Ga in tweetallen met de tablet op pad en volg dan per ruimte de volgende stappen: 1) Waar in dit huis zou je allemaal onderzoek kunnen gaan doen? 2) Bespreek met elkaar wat fijne en minder fijne plekken zijn (wat kom je tegen, wat valt op, waarom is het hier wel/niet fijn? Wat doe je daar zoal?) 3) Maak hier dan een foto van 4) Kom terug en vertel ons waarom je daar een foto van hebt gemaakt / wat daar leuk of juist niet leuk aan is N.B. maak duidelijke afspraken over foto's en toestemming.
Filmpjes maken	Ga in een groepje zitten en volg dan de volgende stappen: 1) Bedenk met elkaar 6 shots die je wilt filmen in de fysieke ruimte (= dingen/ spullen/ omgeving etc.) 2) Teken dit op een papier (dus in 6 verschillende vakjes) 3) Maak per shot een filmpje van 30 seconden (hierbij kan de begeleider helpen) 4) Kom terug en vertel ons waarom je daar een filmpje van hebt gemaakt en waarom je dat wel of niet prettig vindt. 5) Daarna plakken we de beelden aan elkaar, zo heb je een filmpje van alle plekken die er volgens jullie toe doen. N.B. maak duidelijke afspraken over filmen en toestemming.

Niet tastbaar (sfeer, begeleiding etc.)

Doel: inzicht krijgen in wat kinderen belangrijk vinden in de zorglocatie (= sfeer/ begeleiding etc.)

Werkvormen	Uitleg
Hoofd, handen, hart / in de schoenen van..	We gaan bedenken hoe een begeleider eruit moet zien: - Welke kennis moet deze persoon hebben, wat moet die weten? (hoofd) - Wat moet hij/zij voor houding hebben, hoe moet hij/zij met jou omgaan? (hart) - Wat moet diegene allemaal doen? (voeten)
Foto's maken	Ga in tweetallen met de tablet op pad en volg dan per ruimte de volgende stappen: 1) Bespreek met elkaar wat fijne en minder fijne situaties zijn 2) Maak hier dan een foto van. Je kunt het ook uitbeelden en daar een foto van maken (dit mag ook met poppetjes zijn als je liever niet op de foto wilt) 3) Kom terug en vertel ons waarom je daar een foto van hebt gemaakt / wat daar fijn of juist niet fijn aan is.
Filmpjes maken	Ga in een groepje zitten en volg dan de volgende stappen: 1) Bedenk met elkaar 6 shots die je wilt filmen (die uitbeelden wat je vindt van de sfeer/ begeleiding/ gezelligheid/ het gevoel dat de zorglocatie geeft) 2) Teken dit op een papier (dus in 6 verschillende vakjes) = story board 3) Maak per shot een filmpje met de tablet van 30 seconden (hierbij kan de begeleider helpen). Let op; als je iets wilt uitbeelden bedenk dan of je in beeld wilt ja of nee. 4) Kom terug en vertel ons waarom je daar een filmpje van hebt gemaakt en waarom je dat wel of niet prettig vindt. 5) Daarna plakken we de beelden aan elkaar, zo heb je een filmpje van hoe het voelt/ is in de zorglocatie. N.B. maak duidelijke afspraken over filmen en toestemming.
Stip op de horizon	- We tekenen op een flip over een weg met aan het eind een droom zorglocatie. - Vervolgens stellen we vragen: wat moet er nog allemaal aan de weg gebeuren om daar te komen / wie moeten er op de weg lopen om daar te komen, wie moeten er betrokken zijn / wat moeten die mensen doen / wanneer heb je die plek bereikt, wat is daarvoor nodig?
3 hoeken met vragen	In elke hoek van de kamer ligt een vraag, je gaat in groepjes langs de verschillende vragen (per vraag staat er een begeleider), je gaat die vragen vervolgens beantwoorden. Als het belletje gaat draai je door naar het volgende groepje. De vragen: 1) Wat vind je het aller belangrijkste aan deze plek? 2) Als je de baas was van de zorglocatie wat zou je dan doen? 3) Welke activiteit vond je het leukst om te doen hier op de zorglocatie?

Activiteiten om de uitkomsten samen te brengen

Doel: alle uitkomsten op een rij zetten, presentatie voorbereiden, presentatie uitvoeren

Werkvorm	Uitleg
Stickers plakken	We hebben een paar dingen getekend waarin de uitkomsten zijn samengevat (creatieve jongeren vragen dit te doen?). In 1 kant van de ruimte hangen alle tekeningen die te maken hebben met wat al goed gaat, aan de andere kant van de ruimte hangen tekeningen van dingen die minder goed gaan. Iedereen krijgt 2 stickertjes en mag bij beide kanten een stickertje plakken bij wat je het aller belangrijkste vindt.
Collage maken	We hebben alle foto's /tekeningen ingescand, knip en plak een collage van wat je het belangrijkste vindt.
Tekening	We pakken een aantal beelden erbij (foto's / video/ tekeningen etc.). Teken de dingen die jij belangrijk vindt voor de zorglocatie
Tips bedenken	Er zijn een aantal dingen uit gekomen die jullie heel belangrijk vinden, kunnen we nu met elkaar bedenken wat er moet gebeuren om te dat voor elkaar te krijgen? Wanneer moet dat worden aangepakt/ door wie? Etc.
Wat willen we laten zien?	We bedenken met elkaar: - Welke beelden laten we zien aan de mensen die komen kijken? - Wie wil daarbij iets vertellen? En hoe? (kan ook beeld/geluid zijn die we van te voren inspreken) Methodes om uit te kiezen: - Filmpjes afspelen - PowerPoint - Galerij met foto's en tekeningen (waslijn / sticky wall etc.)
Oefenen met presenteren (afhankelijk van welke methode ze kiezen)	- Tips/tricks voor presenteren - Oefenen en elkaar feedback geven

Activiteiten om het proces met de kinderen te begeleiden

Doel: kinderen voelen zich veilig en gehoord, facilitator heeft daar zicht op en kan dat begeleiden

Werkvorm	Uitleg
Moodmeter	We tekenen 3 poppetjes, een blij poppetje / een neutraal poppetje/ een sip poppetje. Kinderen tekenen een kruisje (of iets anders) bij hoe ze zich aan het begin en eind van elke bijeenkomst voelen.
Uitleg basisregels en voorbeelden bedenken	
Samen regels bedenken voor samenwerken	Aandachtspunten: - Als we dingen hier zeggen, praat je namens jezelf - Regels media: Als je foto's gaat maken zorg dat je toestemming hebt (vraag of het mag, mag ik van jou een foto maken)

	of liever niet?) en als diegene zegt liever niet, dan mag je die persoon niet op de foto zetten. - Verschillende leeftijden opdelen of elkaar helpen in de vorm van buddy systeem. Even af laten hangen van de eerste bijeenkomst. - Belangrijk dat het een goede (veilige) ervaring voor de kinderen is
Afspraken met begeleiding maken over ondersteuning van de kinderen voor, tijdens en na de bijeenkomsten.	

Energizers

Doel: leuk/creatief/ ontspannen bezig zijn met de kinderen

Werkvorm	Uitleg
Op een rij	Kinderen gaan op een rij staan, van groot naar klein, op volgorde van alfabet, jong naar oud etc.
Hand omtrekken	Per vinger iets tekenen: - Je favoriete huisdier - Je lievelingseten - Je hobby - Wat je later wilt worden - Wat je nog heel graag een keer wil doen
CD's tekenen	Ieder kind krijgt een CD en begint hier op te tekenen, na 30 seconden draaien we door, uiteindelijk heb je een mooie volgetekende CD
Zoek iemand die bingo (met plaatjes)	Iedereen krijgt een bingo kaart met plaatjes, als je hetzelfde hebt streep je het plaatje door.
Associatiekaarten	Pak een kaart die bij jou past en vertel waarom
Spaghetti en marshmallows	Een zo hoog mogelijke toren bouwen met spaghetti en marshmallows